

2008 р.

ISSN 1561-6908

Економіка: проблеми теорії та практики

Збірник наукових праць

Випуск 239

Том IV

УДК 336
ББК 65.01
Е 45

Друкується відповідно до постанови Вченої Ради
Дніпропетровського національного університету

Головний редактор:

д-р екон. наук, проф. *Анатолій Антонович Покотілов*

Редакційна колегія:

д-р фіз.-мат. наук *С. О. Смірнов*, д-р екон. наук *В. А. Ткаченко*,
д-р техн. наук *О. М. Марюта*, д-р екон. наук *Л. В. Попкова*,
д-р екон. наук *О. В. Ковальов*, д-р екон. наук *Я. Г. Берсуцький*,
д-р техн. наук *Ю. Д. Морозов*, д-р екон. наук *Г. О. Крамаренко*,
д-р екон. наук *О. С. Галушко*, д-р техн. наук *Р. Б. Тян*, д-р екон. наук *В. В. Дорофієнко*,
д-р екон. наук *О. Й. Шевцова*, д-р наук з державного управління *М. Х. Корецький*

Рецензенти:

д-р екон. наук, проф. Дніпропетровського національного університету
І. Л. Сазонець;
д-р екон. наук, проф. Дніпропетровської державної медичної академії
А. В. Батура

Е 45 **Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць.** —
Випуск 239: В 5 т. — Т. IV. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. — 267 с.

ISBN 978-966-8736-12-4

У збірнику аналізуються актуальні проблеми економіки.
Для студентів, аспірантів та викладачів вузів.

УДК 336
ББК 65.01

ISBN 978-966-8736-12-4

© Колектив авторів, 2008

ЗМІСТ

Том I

Щекович О.С.	
ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	17
Пакулин С.Л., Топчий А.А., Кирдина Е.Г.	
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ИЗУЧЕНИЮ ЭФФЕКТИВНОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ	29
Осліх В.В., Криворучко С.П.	
ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ ЕФЕКТУ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	37
Латышева Е.В.	
УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИКИ ОЦЕНКИ УРОВНЯ ЭКОЛОГИЧНОСТИ ПРОДУКЦИИ ПУТЕМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ГРАФОАНАЛИТИЧЕСКОЙ ТРЕХВЕКТОРНОЙ МОДЕЛИ	45
Симофатова В.А.	
ІНТЕРГОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ	56
Крививний І.В.	
СТРАТЕГІЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ В НОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ	62
Куленкова Н.А.	
СТРАТЕГИЯ КОНКУРЕНЦИИ ФИРМЫ КАК НАУЧНАЯ КАТЕГОРИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ТЕОРИИ КОНКУРЕНЦИИ	70
Гриба С.С.	
МІСГОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	81
Кравченко К.В.	
ІНТРОДУКЦІЯ ССОУППОБ В УМОВАХ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	92
Перхоглядова Н.І., Іваннікова Н.А.	
ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА – НЕОБХІДНА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	97
Мирченко О.С.	
ФУНКЦІЇ КОНСАЛТИНГОВИХ РЕСУРСІВ В НАЦІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ	105
Крутоус О.І., Макаренко А.П.	
ДІЯЖАВНА ПІДТРИМКА АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СОТ	112

Кубишина Н.С., Сукач Т.А. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ ОПТОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	722
Мозгова М.В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНОГО МАРКЕТИНГУ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ	730
Лачкова В.М. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ	737
Белінська С.М. МЕТОДОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОГО РИНКУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	741
Атюшкіна В.В. ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ	751
Васильєва Н.К. ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАСОБАМИ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ	758
Соловйова О.О. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЦІНОУТВОРЕННЯ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРОДУКЦІЇ	764
Dariusz Wielgórka CONCEPTS OF THE GOODWILL IN CONDITIONS OF THE GLOBALIZATION	776

Том IV

Ушаков Г.Г. СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ	781
Рябова Т.А. ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧІВ НА ПРОМИСЛОВОМУ РИНКУ	788
Лебеза Д.Г. ЗЕМЛЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	795

Захарченко О.В.

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ РЕГІОНУ	802
--	-----

Солодовник Л.М., Черненко Н.О.

ВСТАНОВЛЕННЯ ОБСЯГУ ЗАМОВЛЕННЯ СИРОВИНИ ТА МАТЕРІАЛІВ ВІД КОЕФІЦІЄНТА ЗНИЖЕННЯ ЦІНИ	809
--	-----

Оспішев В.І., Лачкова Л.І.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ КОНЦЕПЦІЇ САНАЦІЙНОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ	816
---	-----

Крамаренко О.М.

ДЖЕРЕЛА ПРИТЯГНЕНИХ РЕСУРСІВ ПРОВІДНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ У ДИНАМІЦІ	823
---	-----

Кругляк Т.Ю.

ФІНАНСОВЕ ОБГРУНТУВАННЯ ТАКТИКИ УПРАВЛІННЯ ВКЛАДНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ	831
--	-----

Колесников В.П., Лебедева Ю.А.

АНАЛІЗ СОСТОЯНИЯ ЛОМОПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УКРАИНЫ	839
---	-----

Гажала Ю.В., Волошина О.В.

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО РЕЙТИНГУВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УКРАЇНІ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ	844
--	-----

Марченко М.М.

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ТА СФЕРИ ЇХ ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ	855
---	-----

Попіна І.С.

ПАРАДИГМА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВОЇ ПРОПОЗИЦІЇ В ПЕРЕХІДНИЙ ЕКОНОМІЦІ	864
--	-----

Шестопалова О.В.

АМОРТИЗАЦІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	879
--	-----

Захарова О.В.

ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ: ЗМІСТ ПОНЯТТЯ ТА ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ	885
--	-----

Петрик Я.В.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ ЧЕРКАСЬКОГО РЕГІОНУ	892
--	-----

Шестопалова О.В.*ЗНТУ, Запоріжжя*

АМОРТИЗАЦІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Важливим фактором підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємств, постійним джерелом фінансування їхнього розвитку є амортизаційні відрахування. Відповідно до чинних законодавчих актів підприємства формують свою амортизаційну політику, яка складається із сукупності способів управління порядком нарахування й використання амортизаційних відрахувань. Ефективність амортизаційної політики залежить від того, наскільки точно визначено терміни експлуатації активів, що вводяться в дію, а також від вибору підприємством методу нарахування амортизації.

Конкретна система амортизаційних списань відображає певні економічні закономірності і фактично є результатом балансування економічних інтересів держави і підприємства.

Ключові слова: фінансові ресурси, знос, основні засоби, амортизація, амортизаційні відрахування, норми амортизації, методи амортизації.

I. Вступ. Проблема в формуванні фінансових ресурсів підприємств набуває особливого значення у сучасних економічних відносинах. Організацію фінансової діяльності підприємства треба будувати згідно з чинними законодавчими актами також так, щоб це сприяло підвищенню ефективності виробництва.

У процесі формування фінансових ресурсів підприємств, в різних галузях економіки, важливе значення має структура їхніх джерел, які беруть участь в формуванні активів підприємства.

Амортизація є одним із джерел фінансових ресурсів на підприємствах.

Від того, як підприємства використовують власні ресурси, наскільки якісною та конкурентоспроможною є вироблена ними продукція, як вони здійснюють амортизаційну політику, значною мірою залежать добробут населення й економічна могутність держави загалом.

II. Постановка завдання. Метою дослідження є розглянути механізм амортизації – як джерело фінансових ресурсів підприємств. Уянити сутність амортизації, норми відрахувань, порядок нарахування. Знайти більш вигідний метод нарахування амортизації.

Від правильного встановлення норм амортизаційних відрахувань залежить забезпечення нормального відтворення основних фондів на підприємствах України.

III. Результати. Амортизаційні відрахування являють собою специфічний вид цільових фінансових ресурсів. У кругообігу коштів вони відображають перенесену на готову продукцію вартість основних засобів, їх знос у процесі експлуатації. З цих позицій – це витрати підприємства в даному виробничому циклі. Водночас у виручці від реалізації ця сума розглядається як цільовий дохід, який призначений для простого відтворення основних засобів. Саме з цих позицій амортизаційні відрахування виступають фінансовими ресурсами підприємства, призначеними для відтворення зношених у процесі виробництва основних засобів.(2)

В Україні механізм нарахування амортизації для потреб податкового обліку визначається Законом України «Про оподаткування прибутку підприємств». Згідно з цим законом - застосовують три методи амортизаційних нарахувань: рівномірного списання; прискорений; спеціальний.

Річні норми амортизаційних відрахувань встановлюють у відсотках до балансової вартості кожної з трьох груп основних фондів на початок звітного періоду:

- будівлі, споруди; їх компоненти, передавальні пристрої – 5 %;
- транспортні засоби та вузли до них, меблі, офісне обладнання, побутові електромеханічні, оптичні прилади та інструменти, ЕОМ, інформаційні системи, телефони, рації, офісне обладнання – 25%;
- інші основні фонди, що не ввійшли до перших двох (насамперед виробниче устаткування), – 15 %.

Метод рівномірного списання передбачає погашення вартості об'єкта, що амортизується, рівними частинами протягом всього періоду його експлуатації за встановленою нормою.

Підприємство може самостійно прийняти рішення про застосування прискореної амортизації до третьої групи основних фондів за нормами в розрахунку на календарний рік: перший рік експлуатації – 15 %; другий – 30%; третій – 20 %; четвертий – 15 %; п'ятий – 10 %; шостий – 5 %; сьомий – 5 %.

У податковому обліку віднесення сум амортизації на валові витрати здійснюють щоквартально в розмірі 1/4 річної норми амортизаційних відрахувань. (3)

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» суб'єктам господарювання рекомендовано нараховувати амортизацію в бухгалтерському обліку такими методами (рис. 1).

Для здійснення економічного процесу нарахування амортизації важливо правильно вибрати метод амортизації.

Прямолінійний (рівномірний) метод має недолік, що перенесення вартості основних фондів здійснюється рівномірно, а використовуються вони нерівномірно (поломки, простої, неповне завантаження).

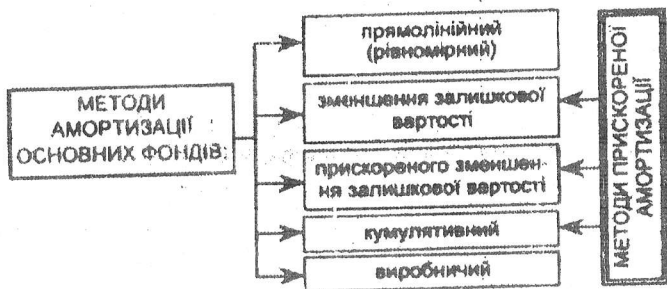

Рис. 1. Методи амортизації основних фондів

З метою поживлення процесу відтворення основних фондів та захисту нагромаджених амортизаційних сум від знецінення підприємствам дозволено здійснювати прискорену амортизацію основних фондів. Ці методи дають змогу протягом першої половини терміну корисного використання основних фондів відшкодувати 60-70% їх вартості в результаті застосування підвищених норм амортизації.

Метод зменшення залишкової вартості передбачає визначення амортизації, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості основних фондів на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації.

Суть методу прискореного зменшення залишкової вартості полягає в тому, що річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка використовується при рівномірному нарахуванні амортизації, і подвоюється.

Кумулятивний метод характеризується більш високими нормами амортизації в першій половині амортизаційного періоду і поступовим їх зниженням у другій половині.

Визначення річних сум амортизації цим методом здійснюється в декілька етапів.

При використанні цього методу за першу половину терміну експлуатації основних фондів амортизовується більш як 65% їх вартості.

Виробничий метод амортизації передбачає, що річна сума амортизації визначається як добуток фактичного річного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. (4)

При податковому обліку:

- амортизації підлягають витрати на придбання, виготовлення виробничих фондів, їхній капітальний ремонт, реконструкцію, модернізацію та інші поліпшення. Безкоштовно отримані фонди і невиробничі фонди не амортизуються;

- нарахування амортизації відбувається щоквартально;

- використовується єдиний для усіх груп метод нарахування амортизації з різними коефіцієнтами;

- база для нарахування амортизації – балансова (залишкова) вартість груп основних фондів на початок (перше число) звітної квартили;

- амортизація окремого об'єкта основних фондів групи 1 здійснюється до досягнення балансовою вартістю такого об'єкта ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Залишкова вартість такого об'єкта відноситься до складу валових витрат із результатами відповідного податкового періоду;

- амортизація основних фондів 2 і 3 груп здійснюється до досягнення балансовою вартістю групи нульового значення. Балансова вартість об'єктів цих груп не змінюється при виведенні з експлуатації окремих об'єктів, за винятком продажу цих об'єктів;

- балансова вартість основних засобів 1 групи зменшується при виведенні об'єкта основних фондів з експлуатації у будь-якому разі.

Стосовно бухгалтерського обліку варто зауважити, що:

- амортизуються будь-які основні засоби, які перебувають на балансі підприємства, у тому числі виробничі, невиробничі, безкоштовно отримані;

- нарахування амортизації проводиться щомісяця за кожним об'єктом окремо;

– амортизується первинна вартість основних засобів з урахуванням поглинень, які привели до зростання економічної вигоди від використання об'єкта;

– використовується вибірково будь-який з шести методів нарахування амортизації основних засобів. При цьому до різних об'єктів можуть застосовуватися різні методи амортизації. Підприємство може змінювати метод нарахування амортизації протягом періоду експлуатації об'єкта;

– нарахування амортизації починається з місяця, що настає за місяцем введення об'єкта в експлуатацію, і припиняється в місяці, що настає після виведення об'єкта зі складу основних фондів. Якщо змінюється метод амортизації, новий метод повинен застосовуватися з місяця, що настає за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації;

– у разі реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання і консервації об'єкта основних засобів нарахування амортизації призупиняється.

Як бачимо, бухгалтерський облік амортизації основних засобів ліберальніший порівняно з податковим обліком. Це дає можливість удосконалювати амортизаційну політику підприємств.

Серед сукупності чинників, котрі впливають на окупність активів, варто насамперед виділити два: ціна продукції (робіт, послуг); обсяг збуту продукції (робіт, послуг). На рис. 2 показано результати, які можуть бути отримані підприємством унаслідок зміни величини амортизаційних відрахувань при застосуванні різних методів амортизації.

Незважаючи на наведені на рис. 2 типові результати, які можуть мати місце внаслідок зміни підприємством методу амортизації, слід пам'ятати про

Рис. 2. Результати, які можуть бути отримані підприємством унаслідок зміни методу амортизації

те, що на ціноутворення впливає попит і пропозиція. Тому при збільшенні норми амортизації можливе падіння ціни в результаті зниження попиту на продукцію підприємства. При зниженні величини амортизації можливе зростання ціни внаслідок зростання попиту. З огляду на це методи амортизації слід розглядати не як умову, а як інструмент впливу на ціноутворення і результати діяльності підприємств.

При веденні бухгалтерського обліку підприємства широко використовують різні методи амортизації: прямолінійного списання, суми чисел років, зниження залишку, подвійного зниження залишку, амортизаційного фонду, розрахунок амортизації за методом анuitету, суми одиниць продукції, – причому для кожного основного засобу можна використовувати свій вид амортизації.

Використовуючи такий підхід до управління амортизаційними відрахуваннями, підприємство зможе значно прискорити процес оновлення необоротних активів, що сприятиме поліпшенню економічних результатів його діяльності.

IV. Висновки. Амортизація нараховується за встановленими нормативами які мають враховувати фізичний та моральний знос основних засобів.

При цьому встановлено два методи нарахування амортизаційних відрахувань: рівномірне і прискорене. Рівномірне нарахування проводиться за єдиним на весь період використання фондів нормативом. Прискорене списання полягає у застосуванні регресивної шкали, тобто нормативи поступово знижуються. При цьому основна частина амортизації списується за перші два-три роки. Такий підхід дає змогу досить повно врахувати моральне старіння устаткування та обладнання, яке є основним в сучасних умовах. Прискорена амортизація сприяє створенню достатніх фінансових ресурсів для своєчасного оновлення основних засобів і впровадження новітніх техніки і технологій.

Література:

1. *Опарін В.М.* Фінанси (загальна теорія): Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1999. – 164 с.
2. *Макаровська Т. П., Бондар Н. М.* Економіка підприємства: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: МАУП, 2003. – 304 с.
3. *Бойчик І.М.* Економіка підприємства: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2002. – 480 с.
4. *Кузьмін О.Є., Князь С.В., Тувакова Н.В.* Амортизаційна політика підприємств // Фінанси України. – 2002. – 12.

Література:

1. Гаджинский А. М. Логистика: Учеб. пособие / Гаджинский А. М. – М.: Маркетинг, 2004.
2. Миротина Л. Б. Основы логистики: Учеб. пособие / Л.Б. Миротина, В.И. Сергеева. – М.: ИНФРА, 2000.
3. Николайчук В. Е. Логистика в сфере распределения / Николайчук В.Е. – СПб.: Питер, 2001.
4. Чудаков А.Д. Логистика: Учебник / Чудаков А.Д. – М.: РДЛ, 2001.
5. <http://www.logist.ru>
6. <http://www.loglink.ru>
7. <http://www.ropnet.ru/logistika>
8. <http://www.lobanov-logist.ru>

Економіка:
проблеми теорії та практики
Збірник наукових праць

Випуск 239

У 5 томів

Том IV

Українською, російською і англійською мовами

Видається з квітня 1996 р., виходить раз на місяць
Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ
№ 3354 від 10 липня 1998 р.

Відповідальний редактор *С. В. Єкімов*
Комп'ютерна верстка *Т. В. Карпенко*

Здано до друку 27.05.2008. Підписано до друку 07.07.2008
Формат 60×84 1/16. Спосіб друку – ризограф.
Ум. друк. арк. 15,52. Тираж 300 прим.

Видавництво "Наука і освіта"
Свідectво про внесення до Держреєстру ДК № 919 від 21.09.2011 р.
м. Дніпропетровськ, вул. Бердянська, 61
тел. (056) 370-13-13, (0562) 35-78-19, 34-29-61